

Повернення фінансових векселів до бюджетної сфери

Ю. С. ПОТЬОМКІН

Східне територіальне управління Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Як відомо, цінні папери здавна використовуються як зручні інструменти бюджетного фінансування. Так, успіх грошової реформи графа Вітте, що проводилася в Російській імперії у 1895-1897р.р., багато в чому був забезпечений емісією державних облігацій «золотих» позик та облігацій державних залізниць. Враховуючи цей досвід, радянські фахівці у 20-ті роки ХХ ст. активно застосовували державні облігації та короткострокові зобов'язання для стабілізації держбюджету в ході реалізації так званої «нової економічної політики». У світовій практиці випуск боргових цінних паперів став «класикою» бюджетного управління не тільки на державному, а і на муніципальному рівні.

В незалежній Україні у бюджетних відносинах останнім часом використовувалися тільки облігації зовнішніх та внутрішніх позик держави, її казначейські зобов'язання, а також облігації місцевих позик (до речі, Харків – одне з небагатьох міст, яке набуло чималий досвід таких позик, при цьому не тільки за часи незалежності, а ще з ХІХ ст.).

Але облігація – це відносно довгостроковий інструмент, а при управлінні бюджетним боргом нерідко виникає потреба оформлювати позики, тривалість яких вимірюється місяцями або, навіть, декадами. Найбільш придатним для цього борговим зобов'язанням є вексель. Спрощена процедура видачі та передачі векселів дозволяла би оперативно залучати до бюджету кошти в очікуванні наступних планових надходжень.

Суттєвою перешкодою для використання векселів у бюджетних відносинах дотепер була вимога щодо «товарності» векселя, яка міститься у ст. 4 Закону України «Про обіг векселів в Україні». Ризикованим видається і те, що векселі мали випускатися тільки у документарній формі – при сучасному рівні копіювальної техніки навіть голограма не захистить від невідворотних спроб зазіхань на бюджетні кошти.

Але з 01.01.2013р. ці проблеми на законодавчому рівні принципово вирішені. Саме з вказаної дати набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо подальшого удосконалення адміністрування податків і зборів», згідно з яким дозволяється випуск фінансових векселів. Зі змін, які були внесені до Бюджетного кодексу України, Законів «Про цінні папери та фондовий ринок» і «Про обіг векселів в Україні», випливає, що:

- на фінансові векселі не поширюється правило, щодо їх видачі тільки під вже існуючу заборгованість за товари, роботи, послуги;
- фінансові векселі мають випускатися «для сплати узгоджених грошових зобов'язань, заборгованості перед бюджетом та бюджетного фінансування»;

- випуск та обіг фінансових векселів здійснюється у бездокументарній формі;
- особливості випуску банківських векселів визначаються Національним банком України, векселів центральних органів виконавчої влади – Кабінетом Міністрів України, а правила реєстрації випуску таких векселів – Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

На перший погляд зазначені новації з фінансовими векселями ніяк не стосуються місцевих бюджетів. Втім, положення про те, що держава може випускати векселі для бюджетного фінансування свідчить, що фінансовий вексель має шанси стати інструментом розрахунку між центральним та місцевими бюджетами. Крім того, певні регіональні схеми можуть бути пов'язані з випуском банківських фінансових векселів. Поширення сфери обігу фінансових векселів на місцевий рівень буде залежати від досвіду їх використання на рівні держбюджету, оскільки при всіх наочних перевагах, цінні папери несуть у собі і певні ризики.